

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА ТА ТЕХНОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ ЯК СКЛАДОВІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ХАРЧОВИХ ЛАНЦЮГІВ

**Гринченко О. О., д-р техн. наук, проф.,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків,
Україна**

**Сметанська І. М., д-р інж. наук, проф.,
Університет прикладних наук Вайнштефан-Трисдорф,
Німеччина**

**Перцевой Ф. В., д-р техн. наук, проф.
Сумський аграрний університет, м. Суми, Україна**

Продовольча безпека (Food Safety) є важливою складовою соціально-економічної політики держави. Поряд із забезпеченням національного суверенітету вона визначає статус держави на міжнародному продовольчому ринку. Сьогодні продовольчу систему (Food System) розглядають в контексті швидкого зростання населення, урбанізації, зростання добробуту, змін моделі споживання та глобалізації, а також зміни клімату та виснаження природних ресурсів. Продовольчі системи охоплюють увесь спектр суб'єктів та їхню взаємопов'язану діяльність в харчовому ланцюзі, що формує додану вартість, – перероблення сільськогосподарської сировини, виробництво та розподіл харчової продукції, споживання їжі, утилізацію харчових продуктів та відходів.

Стала продовольча система (Sustainable Food System) – це продовольча система, яка забезпечує продовольчу безпеку та харчування для всіх таким чином, що економічні, соціальні та екологічні основи для забезпечення продовольчої безпеки та харчування для майбутніх поколінь не поставлено під загрозу. Це означає, що переробляти продовольчу сировину/ виробляти харчову продукцію вигідно (економічна стійкість); харчові сировина та продукти мають переваги для суспільства (соціальна стійкість); харчовий ланцюг має позитивний або нейтральний вплив на природне середовище (екологічна стійкість).

Десятиліттями продовольчу безпеку та сталість вважали окремими проблемами, причому концепція продовольчої безпеки мала більш значний відтінок із вимірами стійкості. Сьогодні остаточним є думка, що продовольчу безпеку тісно пов'язано з харчовою сталістю та захистом навколишнього середовища. Продовольча безпека існує тільки тоді, коли всі люди в будь-який час мають фізичний, економічний і соціальний доступ до достатньої, безпечної та поживної

їжі. Проте пов'язані з цим перетворення призвели до зростаючих проблем, які мають потенційно широкомасштабні наслідки для стану продовольчої безпеки та харчування. До них відносяться обмежений доступ дрібних виробників і агропідприємств на життєздатні ринки; збільшення енергоємності харчових виробництв; високий рівень харчових втрат і відходів; оброблені висококалорійні харчові продукти з низькою харчовою цінністю, які зараз широко доступні та споживаються; необхідність підвищення рівня безпеки харчових продуктів. Важливим аспектом забезпечення сталості продовольчої безпеки є наслідки екологічного впливу на зовнішнє середовище, пов'язаного з подовженням ланцюгів поставок та упровадженням індустриальних технологій виробництва інгредієнтів і харчової продукції.

Сьогодні питання продовольчої безпеки є особливо актуальним для України. Обумовлена російським воєнним вторгненням соціально-економічна та гуманітарна криза вимагає вирішення багатьох насущних питань, одне з яких – забезпечення громадянам України стійкої продовольчої безпеки. Щодо останньої, то вона реалізується через відповідні форми забезпеченості населення харчовими продуктами, а саме фізичну (наявність на споживчому ринку), економічну (фінансова спроможність отримати) та соціальну (мінімальна диференціація у споживанні серед різних верств населення) доступність.

Воєнні дії, глобалізація економіки суттєво вплинули на харчову промисловість та ресторанну індустрію. Змінилися не тільки умови їх функціонування, а й структура взаємодії споживачів з продовольчою системою щодо придбання, виробництва і споживання харчової продукції. Це спонукає підприємства харчової промисловості та ресторанної індустрії розробляти та упроваджувати інноваційні харчові продукти, відмінними рисами яких є безпечність, корисність, зокрема, збалансованість за нутрієнтним складом, зручність використання. Аналітично доведено, що таким вимогам відповідають виготовлені індустриальним способом напівфабрикати та кулінарна продукція, в межах технологічного процесу виробництва яких комплексно реалізовано ресурсний потенціал сировини. Інтеграція харчової промисловості, ресторанної індустрії, продуктового рітейлу та суміжних галузей, спрямованих на продовольче забезпечення населення, дозволить створити продукти, які також можуть бути використані у складі продовольчих наборів для соціально незахищених верств населення, в межах реалізації програм для самозабезпечення територіальних громад харчовими продуктами.